

Aportacions de la Comissió de Drets de les Persones amb Discapacitat del Col·legi de l'Advocacia de Barcelona a considerar en la reforma del Codi Civil de Catalunya en matèria de suports a l'exercici de la capacitat jurídica de les persones amb discapacitat.

La reforma pretén, seguint les indicacions del Conveni Internacional de les Persones amb Discapacitat de 13 de desembre de 2006 de Nacions Unides, que es respecti la voluntat de la persona en l'exercici des seus drets no fent distinció segons la seva capacitat. El Codi Civil de Catalunya en l'article 211-3 diu que la capacitat d'obrar de la persona es fonamenta en la seva capacitat natural. En l'ordre pràctic el tema que es planteja no ha de ser la distinció entre capacitat jurídica i capacitat d'obrar, que queda superada actualment amb la nova normativa referida a adults. El debat es planteja en la valoració que fa la persona de la realitat segons la seva capacitat natural. És aquí on s'han de concretar les mesures de suport que necessita la persona per poder actuar.

També indica el Conveni en l'article 4 que els Estats parts es comprometen a assegurar el ple exercici dels drets a les persones amb discapacitat. És una obligació, doncs, de l'Estat preveure i facilitar tots els mitjans legals, econòmics, socials i els que siguin pertinents. La reforma s'ha de referir a totes les àrees de la vida personal i social. No es tracta només d'una reforma de les lleis civils i processals. Haurà de suposar una reforma dels serveis socials, de les normatives relacionades i dels pressuposts generals.

El suport a les persones amb discapacitat ha de fer possible la igualtat en el ple exercici dels drets.

En l'ordre normatiu i de forma esquemàtica considerem que cal:

- Omplir de contingut la figura de l'assistència i especialment la representativa
- Possibilitar que la figura d'assistència representativa pugui ser exercida per més d'una persona de forma solidària
- Concretar la Guàrdia de Fet. El model actual del CCC és diferent al del CCE

- Tractament actual dels pares que queden equiparats a un tercer. Valorar la funció dels pares en la cura dels fills amb discapacitat i la seva relació quan son adults
- Necessitat de diferenciar la discapacitat física de la intel·lectual per les mesures de suport
- Establir nous sistemes de suport per la malaltia mental
- Regular altres institucions civils amb la desaparició de la incapacitació (ex: substitució exemplar, ...)
- Clarificar les funcions del Defensor Judicial
- Necessitat de reflexionar sobre la diversitat de les capacitats, els criteris socials i culturals, l'envelliment progressiu de la població, l'augment de malalties que limiten la capacitat
- Valorar la llei aplicable a les persones segons la seva nacionalitat, veïnatge i el territori on habiten de forma permanent o ocasional, aspectes contractuals o penals
- Reflexionar sobre la transcendència de les resolucions administratives i judicials, primacia i atribucions
- Aplicació de resolucions sobre mesures de protecció estrangeres, judicials o notariales
- Eficàcia de mesures de protecció espanyoles a l'estranger
- Necessària llibertat de circulació de documents públics
- Necessitat d'un certificat europeu de representació de la persona amb discapacitat
- La LJV (i la LEC) s'han modificat d'acord amb la reforma del CCE sense tenir en compte que a Catalunya hi ha altres institucions civils. Cal harmonitzar.
- Canvi de paradigma, respectar la voluntat de la persona, necessitat de formació per poder decidir
- Clarificar qui fa l'informe social i el contingut.
- Clarificar la situació de les persones que no estan en l'òrbita dels serveis socials
- Valorar la situació de les persones que no tenen capacitat de comunicació o de formació de la voluntat
- Reflexionar sobre el suport que s'ha de donar contravenint la voluntat de la persona

- Clarificar la situació de transitorietat de les mesures vigents segons la normativa anterior
- Clarificar les funcions de la figura del Facilitador
- Judici de valor del notari sobre la capacitat de la persona que vol manifestar la seva voluntat i les opcions que aquest té per oposar-se
- Dificultat de conèixer en alguns casos la voluntat de la persona amb discapacitat
- Necessitat de que l'adaptació de la normativa es faci en els terminis establerts
- Aclarir el tractament tributari del Patrimoni Protegit segons la legislació espanyola o catalana i harmonitzar-lo donant-li el mateix tractament fiscal

En l'ordre processal:

- Necessitat d'especialització dels jutjats en matèria de protecció de les persones amb discapacitat. Dotació de més mitjans.
- Formació dels jutges, funcionaris judicials i de les administracions públiques, notaris, advocats, metges, assistents socials en la reforma legal i en el tractament a les persones amb discapacitat
- Concretar el contingut del Informe Social i els professionals que ho han de fer
- Es considera necessari la intervenció de l'advocat en els procediments de jurisdicció voluntària
- Paper dels advocats i notaris en l'assessorament de mesures alternatives a les actuacions judicials
- Necessitat de formació i de cooperació interdisciplinària
- Necessitat de confeccionar un Manual d'accés a la justícia per les persones amb discapacitat
- Concretar les funcions del Facilitador i qui paga els seus serveis
- Destacar la possibilitat d'intervenció de familiars en els procediments judicials instats per altres
- Necessitat de que les sentències siguin clares en les figures de suport i les seves atribucions. Sentències de lectura fàcil

- Concretar quina serà la llei aplicable en casos de residència habitual de la persona amb discapacitat o per reconeixement de mesures de protecció establertes per altres Estats
- Permetre l'anotació de la mesura de suport en el Registre de la Propietat (no sols quan ho demana la persona amb discapacitat)
- Clarificació de les competències de l'assistència especialment la representativa que ha de ser considerada de forma extraordinària
- Destacar que en la designació de mesures de suport judicial s'haurà de tenir en compte la voluntat de la persona afectada
- Intentar evitar la duplicació de registres referents a les mesures de suport a la discapacitat
- Impossibilitat de revisar totes les sentències d'incapacitació en tres anys. Col·lapse judicial.
- Impulsar que les mesures judicials siguin de forma amical
- Definir la figura del Defensor Judicial, qui el demana i les seves funcions. En quins casos ha d'intervenir i perquè no intervé sempre
- Dissenyar l'audiència judicial, amb intervenció del fiscal, de l'advocat?
- Clarificar el moment processal de demanar les mesures de suport: abans o durant la compareixença?
- Clarificar la intervenció de les entitats de suport en el procés
- Conveniència de reflexionar sobre la transició de la mesura anterior de incapacitació amb la tutela a l'actual d'assistència
- Concretar les atribucions de l'assistència representativa a l'hora de prendre decisions amb efectes econòmics.
- Reflexionar sobre la capacitat de comprensió de la persona amb discapacitat davant el delicte: Coneixement de la norma, comprensió de les conseqüències, acceptació del càstig, comprensió de la necessitat de reinserció
- Incomprensió de la transcendència dels tràmits del procés penal
- Clarificar les eximents i atenuants en els delictes
- Influència del consum d'estupefaents en la forma d'actuar i la seva capacitat de comprensió
- Modificar el redacta dels informes forenses per fer constar la capacitat per entendre la norma i la voluntat de transgredir-la

- La persona amb discapacitat necessita un nou model de reinserció que no sigui el càstig o la presó
- Necessitat de crear Unitats Hospitalàries Psiquiàtriques que no suposin tenir d'ingressar a presó per a ser ateses.
- Necessitat de dissenyar els informes socials: qui els fa i en quin moment processal s'han de demanar
- Sensibilitzar als professionals de l'administració de justícia sobre la situació de les persones amb discapacitat i les seves capacitats per entendre els tràmits processals
- Adequar els tràmits processals a les possibilitats de comprensió de les persones amb discapacitat
- Manca de recursos per atendre situacions de patologies duals
- Establir sistemes adequats a la situació personal per atendre a persones amb discapacitat víctimes: Evitar doble victimització, empatia , coneixement de la situació personal, adaptar-se a la persona atesa, sensibilitat professional, establir barreres emocionals
- Necessitat de protocols que expliquin el procediments i les seves característiques a les persones amb discapacitat: informar del sistema i les seves conseqüències, acompanyament en els actes processals, sales d'espera diferenciades, llenguatge entenedor, pantalles de protecció per evitar trobar-se am l'agressor, protecció de la intimitat de la víctima, permetre la intervenció de l'acompanyament quan sigui precís
- Manca de llocs per ingressos. El sistema actual no és rehabilitador. La malaltia mental no té resposta actualment
- Que les sentències que estableixin una mesura de suport amb facultats representatives s'inscriguin al Registre de la Propietat a instància no sols de la persona discapacitada, sinó també del seu assistent

En l'ordre social:

- Reformar les polítiques socials amb nous serveis i augment de dotació pressupostària
- Establir nous sistemes d'ajut per la malaltia mental
- La Llei 8/21 no té Memòria Econòmica el que dificulta la seva correcta aplicació

- Canvi de paradigma, respectar la voluntat de la persona, necessitat de formació per poder decidir
- Clarificar la situació de les persones que no estan en l'òrbita dels serveis socials
- Valorar la situació de les persones que no tenen capacitat de comunicació o de formació de la voluntat
- Reflexionar sobre el suport que s'ha de donar contravenint la voluntat de la persona
- Sensibilitzar a la societat per programar la seva situació i tractament futur
- Dificultats per conèixer la voluntat de les persones amb discapacitat intel·lectual
- Revisió de la situació de les entitats Tutelars, ara de suport, dins la Cartera de Serveis Socials
- Reflexió i revisió de la planificació efectuada pels pares d'acord amb l'anterior normativa
- Reflexionar sobre la manca d'acceptació de la malaltia en persones amb malaltia mental i les seves conseqüències
- La no rehabilitació o la no pròrroga de la capacitat parental por provocar situacions perjudicials en les relacions paternofilials
- Revisar i actualitzar la Cartera de Serveis Socials
- Reflexionar sobre el model d'assistència a les persones amb discapacitat: públic o privat
- Necessitat de redefinir el model i concretar el suport econòmic públic
- Reafirmar que les entitats de suport a la discapacitat han de ser sense ànim de lucre
- Facilitar el procés d'adequació de les entitats tutelars actuals a la nova normativa i model com entitats de suport
- Redissenyar el model de relació amb l'administració de les entitats de suport d'iniciativa privada: Control de la gestió, notificació del nomenament i cessament de l'encàrrec, no poden tenir una relació contractual amb la persona de suport, no poden ser art i part
- Revisar la situació actual de les entitats de suport pel perfil de les persones assistides, el territori on actuen, el nombre de persones que atenen, la necessària col·laboració entre entitats del sector

- Diferenciar entre el certificat administratiu de discapacitat i el procés de promoure un mesura de suport
- Valorar el paper de la família en el tracte a les persones amb discapacitat: el canvi de model social actual afecte a les mesures de suport, promoure el canvi de persona de suport en vida dels pares, les famílies desestructurades no poden assumir la tasca de tutor, l'actuació com a suport d'una entitat tranquil·litza l'ambient familiar
- Promoure una major sensibilitat social vers la discapacitat
- Distingir entre les diverses causes que provoquen una discapacitat: intel·lectual, malaltia mental, gent gran, demències sobrevingudes, trastorns de conducta, toxicomanies
- Altres factors que poden provocar situacions de discapacitat: pobresa, manca d'ingressos, sensellarisme, maltractaments, abusos, delictes, persones a càrrec, baixa autoestima
- Criteris de determinació de les salvaguardes: necessitat, subsidiarietat, proporcionalitat, temporalitat, periodicitat
- Principis que han de guiar el tracte amb la persona amb discapacitat: dignitat, respecte a l'autonomia de la persona, participació plena en la societat
- Principis que han de guiar l'actuació de l'entitat de suport: respectar l'autonomia i independència de la persona atesa, transparència, confidencialitat, excel·lència, igualtat d'oportunitats i no discriminació, promoure Espais de Reflexió Ètica
- Forma de treballar vers la persona atesa: desenvolupar l'autonomia, potenciar el dret a decidir, respectar la possibilitat d'equivocació en les decisions, potenciar la participació, potenciar el sentit de compromís i responsabilitat
- Forma de treballar el professional: objectivitat en l'actuació, crear vincles de confiança, relació d'igualtat i respecte, permetre assumir riscos, promoure Espais de Supervisió d'Equips
- Dificultats per descobrir la voluntat de la persona atesa: conèixer la seva història personal, la seva capacitat per comprendre, per raonar, per expressar, per decidir, la seva competència mental, la capacitat de valorar riscos
- Reflexions sobre la situació actual: Manquen recursos, localització dels mateixos, compartint habitacions o habitatges, dificultats per desenvolupar relacions personals, afectuoses o sexuals, poc ingressos econòmics personals, manca de formació especialitzada dels professionals, necessitat de normes flexibles que s'adaptin a la realitat del moment i de la persona. Els trastorns de conducta i la malaltia mental no accepten normes

- Necessitat de revisió de les prestacions: han d'augmentar, actualitzar la quantia a un nivell de vida
- Sensibilització de la societat i coneixement de la funció de les entitats de suport: no modifiquen la forma d'actuar de la persona, no tenen places de residència, ajuden a la persona en les seves necessitats
- Necessitat de revisar els finançament dels serveis orientats a la discapacitat, el disseny dels serveis massa rígid, no es pot adaptar al sistema digital, dificultats en els tràmits bancaris
- La societat no està preparada per acceptar i tractar la discapacitat
- Reconèixer els mateixos beneficis fiscals al patrimoni protegit català que a l'atorga't conforme la legislació estatal.
- Clarificar criteris fiscals. Que el bens del patrimoni protegit es puguin destinar a satisfer les necessitats de les persones beneficiàries des del primer moment.
- Aprofitar el potencial de l'administrador especial
- El INSS està comunicant a famílies pèrdues dels ajuts per fills a càrrec perquè ha desaparegut la incapacitació. S'haurien de mantenir aquests ajuts.

Barcelona, 27 d'abril de 2022